

Uzaktan Eğitim Sürecinde Karşılaşılan Yönetsel Sorunlar ve Çözüm Önerilerinin Belirlenmesi

Ömer AKMAN¹, Semra AKMAN², Esra ÇELİK³

1Elazığ İl Millî Eğitim Müdürlüğü: ORCID: 0009-0002-8691-2563

2Elazığ İl Millî Eğitim Müdürlüğü: ORCID: 0009-0003-2842-8316

3Elazığ İl Millî Eğitim Müdürlüğü: ORCID:0009-0006-6130-7921

Makale Bilgisi

ÖZET

Gönderim Tarihi:

07.12.2023

Kabul Tarihi:

17.01.2024

Yayın Tarihi:

30.01.2024

Covid 19 pandemi süreciyle birlikte uzaktan eğitim, eğitimde modelimizde önemli bir değişim yaratmış ve yaratmaya devam etmektedir. Bu değişimden hareketle uzaktan eğitim sürecinin önemli uygulayıcıları olan eğitim yöneticileri ve öğretmenlerin uzaktan eğitimde yaşanan yönetsel sorunları tespit edilmesi önem kazanmaktadır. Araştırmada okul yöneticilerin bu sorunların çözümüne ilişkin olarak çözüm önerileri sunulmuştur. Zorunlu uzaktan eğitimin sürecinde okulların teknoloji altyapı eksikliği, uzaktan eğitim ilişkin bilgi eksikliği, dijital teknolojik becerisi, uzaktan eğitimi yönelik sanal materyal eksiklikleri, öğrencilerin sosyal ve psikolojik davranışlarının belirlenmesi ilişkin olarak birçok olanlar sorunların oluştuğunu belirlenmiştir. Bu sorunlara ilişkin okul yöneticilerin bu sorulara ilişkin öneriler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Okul Yönetimi, Uzaktan Eğitimde Yaşanılan Sorunlar

Determination of Managerial Problems Encountered in the Distance Education Process and Solution Suggestions

Article Info

ABSTRACT

Sending date:

07.12.2023

Acceptance Date:

17.01.2024

Release Date:

30.01.2024

With the Covid 19 pandemic process, distance education has created and continues to create a significant change in our education model. Based on this change, it becomes important to identify the administrative problems experienced by education administrators and teachers, who are important practitioners of the distance education process, in distance education. In the study, school administrators' suggestions for solving these problems were presented. It has been determined that many problems occur in the process of compulsory distance education regarding schools' lack of technological infrastructure, lack of information about distance education, digital technological skills, lack of virtual materials for distance education, and determination of students' social and psychological behaviors. Suggestions have been given to school administrators regarding these questions.

Key Words: Distance Education, School Management, Problems Experienced In Distance Education

GİRİŞ

Covid-19 salgını başta sağlık olmak üzere birçok alanda olumsuz etkileri ile insanların hayatlarına girmiştir. Covid-19 pandemisiyle birlikte değişen dünya koşullarında diğer birçok alanda olduğu gibi eğitim alanında da yeni bir düzen kurma çabası gündeme gelmiştir. Çağımızın gereklerine uygun olarak her ne kadar teknoloji eğitimde kullanılmaya başlanmışsa da, yaşanan salgın süreci ani ve uzun süreli bir kapanmaya ve dolayısıyla birçok bakımdan hazır olunmayan bir eğitim sisteminin kullanılmasını zorunlu kılmıştır (Balci, 2020:76). Bu durum doğal olarak kendi içinde belirsizlikler ve sorunlar doğurmuştur. Teknolojik gelişmelerle birlikte uzaktan eğitim, eğitimde normal bir ihtiyaç haline gelmiştir. Bununla birlikte nüfus artışı, ekonomik nedenler, coğrafi şartlar, küreselleşme, aşırı iş gücü ihtiyacı ve eğitim ihtiyacı başta olmak üzere çeşitli gerekçeler de uzaktan eğitime geçilmesini zorunlu kılmıştır (Ergün, 2018:1890).

Uzaktan eğitim, öğrenme yöntemlerinde ve materyallerinde, programlarında ve fiziksel konumunda esneklik sağladığından olağanüstü bir öğrenme fırsatı sağlar. Tüm öğrenme modellerinde olduğu gibi, uzaktan öğrenmenin de özellikle izolasyon, destek, teknoloji ve disiplin alanlarında doğası gereği sorunları vardır. Covid-19 pandemisiyle birlikte Uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan yönetsel sorunlar, öğretmenler, öğrenciler, veliler ve eğitim kurumları için çeşitli zorlukları içerebilir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Uzaktan Eğitim Sürecinde Okul Yönetimi

Literatür incelendiğinde Uzaktan eğitim ile ilgili farklı tanımlamaların yapıldığı görülmektedir. Uzaktan eğitim, öğretimin ve öğrencinin sınıfta olmadığı teknolojik cihazlar kullanılarak çevrimiçi ortamlar aracılığıyla öğrenme ihtiyacı olan kişilere öğrenme fırsatları sağlamak için uygulanan bir sistemdir (Holmberg 1995). Rıza (1997) ise uzaktan eğitimi, geleneksel eğitimin sınırlılıkları olarak görülen yaş, zaman, mekân, yöntem vb. olgulara bağlı kalmadan yapılan ve önceden hazırlanmış olan görsel ve işitsel materyallerle uygulanan bir tür eğitim etkinliği olarak belirtmiştir.

Uluğ ve Kaya (1999), ise öğretmenlerin ve öğrencilerin zaman ve yer bakımından ayrı mekanlarda yapılandırılan eğitim olarak yaparken; Demiray (1999) "eğitimcilerin ve öğrenenlerin birbirlerinden uzak yerlerde olmalarına rağmen, eş zamanlı (senkron) ya da farklı zamanlı (asenkron) herhangi bir araçla iletişime geçtikleri bir sistem" şeklinde tanımlamıştır. Bu tanımlar dışında; öğretmen ve öğrenciler farklı yerlerde olmasına rağmen kullanılan resmi bir öğrenme biçimi (Koşar vd., 2003), şeklinde birçok tanımlamalarda yapılmıştır.

Literatürdeki uzaktan eğitimle ilgili tanımlamalar incelendiğinde, teknolojik gelişmelere göre değişmekle birlikte, genellikle herhangi bir yaş ve öğrenim düzeyi zorunluluğunun olmaması, zaman ve mekân bağı olmaması, eğitimci ile öğrenenin farklı yerlerde olması, çok sayıda bireye ulaşılabilmesi, kullanılan yöntemlere göre tek yönlü veya çift yönlü iletişimin

sağlanması ve eğitim sürecinin bilgi ve iletişim teknolojileri ile yapıldığı bir eğitim modeli olduğu vurgulanmaktadır. Uzaktan eğitime ihtiyaç duyulmasında herhangi bir sebepten dolayı eğitim imkanına sahip olmayan bireylerin eğitim ihtiyacı karşılanmasına yönelik olarak ortaya çıkmış ve tarihi geçmişi oldukça eskidir. Posta yoluyla eğitim ile başlayan bu süreç çevrimiçi olarak eş zamanlı ya da farklı zamanlı eğitim programlarına dönüşmüştür. Özellikle bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişimiyle birlikte hayatımızda yer almaya başlayan uzaktan eğitim sayesinde örgün eğitime göre çok daha fazla sayıda insana ulaşma imkânı ortaya çıkmıştır. Mesleklerinde ilerlemek, mesleki alanda kendilerini geliştirmek ve meslek değişimi düşünen yetişkinler de uzaktan eğitime yönelmiştir (Taşpınar, 2014).

Covid 19 pandemi ile birlikte büyük oranda eğitim hayatımızda uygulanmaya başlanılan uzaktan eğitimin, eğitim sistemlerine katkıları yadsınamaz bir gerçektir. Örgün eğitimdeki mekân ve zaman kısıtlılığını ortadan kaldırması, eğitici sayısının kısıtlı olmasının etkilerini en aza indirmesi, okullarda eğitim görme zorluğunu ortadan kaldırması, kaynak sınırlılığını en aza indirmesi ve bütün öğrencilere ulaşamama sorununu gidermesi, uzaktan eğitimin öğrenme ve öğretme sürecine katkıları olarak görülmektedir (Arslan & Yetgin, 2020).

Taşpınar (2014) ise uzaktan eğitimin çeşitli avantajlarının ve dezavantajlarının olduğunu belirtmiş ve uzaktan eğitimin avantajları olarak eğitimde fırsat eşitliği, bireysel öğrenme fırsatı, eğitim ortamlarından daha etkili yararlanma, zamanı ve ekonomik kaynakları etkili biçimde kullanma, geniş kitlelere ulaşım ve kesintisiz eğitim fırsatı sağlaması olarak belirtmiştir. Uzaktan eğitimin dezavantajlarını ise; iletişim ve sosyalleşmenin zor olması, öğrenme motivasyonunun düşük olması, bireysel zaman yönetimi ve planlamanın zor olması, ölçme-değerlendirme sisteminin tasarım zorlukları ve ders tasarımlarının hazırlanmasında yaşanan zorluklar olarak belirtmiştir.

Duman (2020), eğitim ve öğretimde maliyetleri azaltmak, öğrenme ve öğretme sürecinin hızını artırmak, aynı anda daha fazla öğrenciye ulaşabilmek için uzaktan eğitimin gerekli olduğunu bildirmiştir. Bu gereklilikten dolayı öğretmenlere uzaktan eğitim ile ilgili eğitimler verilmesi gerektiğini ve öğretmen adayları için de üniversitelerde uzaktan eğitimle ilgili dersler konulması gerektiğini vurgulamıştır. Firharmawan (2022) salgın döneminde yapılan araştırmasında öğretmenlerin uzaktan eğitimin kolay ve kullanışlı olduğunu, uzaktan eğitimde kullanılan teknolojileri öğrenmeye yönelik algılarının olumlu yönde olduğunu fakat sistemin etkililiği konusunda çekinceleri olduğunu bildirmiştir. Meirovitz ve diğerleri (2022) yapmış oldukları çalışmada öğretmenlerin uzaktan eğitimde kullanılan teknolojilerin kullanımına hakim olduklarını ve bu teknolojileri derslere entegre etme konusunda da yeterli bilgiye sahip olduklarını belirtmiştir. Fakat aynı çalışmada bu teknolojileri derslerinde nasıl kullanacağı konusunda zorluk yaşayan öğretmenlerin de varlığına dikkat çekmiş ve bu durumda kalan öğretmenlere gerekli eğitimlerin verilmesini gerektiğini belirtmişlerdir.

Eğitim yöneticiler ve öğretmenlik, özel alan bilgisi ve becerisi gerektiren bir meslek olarak bilinmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin mesleklerini yerine getirebilmeleri için birtakım

yeterliklere sahip olmaları gerekir (Şişman, 2001). Geleneksel eğitimde olduğu gibi uzaktan eğitimde de en önemli değişkenlerden biri öğretmendir. Uzaktan eğitimin başarılı bir şekilde yapılabilmesi, büyük ölçüde öğretmene bağlı olan bir durumdur. Çünkü bu sistemde öğrencilerin işleri kolaylaştırırken, öğretmenlere yüklenen roller ve sorumluluklar artmaktadır (Bailey ve Schurz, 2020). Uşun (2006), uzaktan eğitimde öğretmenlerin üstlenmesi gereken rolleri; öğretim tasarımcısı, süreç kolaylaştırıcısı, teknoloji uzmanı, değerlendirme uzmanı, rehber, materyal geliştirmeci, yönetici, araştırmacı ve konu alanı uzmanı şeklinde sıralamaktadır.

Toprakçı ve Ersoy (2008) ise uzaktan eğitimde öğretmen rollerinin geleneksel eğitimde öğretmen rolleri ile benzer olduğunu ve bu rollerin öğrenciyi tanıma, öğretimi planlama, materyal geliştirme, öğretim yapma, öğretimi yönetme, başarıyı ölçme ve değerlendirme, rehberlik yapma, temel becerileri geliştirme, ders dışı etkinliklerde bulunma, kendini geliştirme ve okulu geliştirme olarak açıklamışlardır. Ayrıca geleneksel eğitimdeki öğretmen rollerinde okulu geliştirme rolünün, uzaktan eğitimdeki öğretmen rolleri arasında bulunmadığı; diğer bütün rollerin uzaktan eğitimdeki öğretmen rolleri arasında bulunduğu belirtilmiştir.

Atatürk Üniversitesi (2020)'nde yapılan bu çalışmaya göre, öğretmen rollerindeki en önemli husus, günümüzde teknolojik roller olarak görülmüştür. Özellikle Covid-19 salgını sonrası evlerden yapılan uzaktan eğitim, tamamen teknolojinin yardımı sayesinde uygulanabilmiştir. Türkiye'de, öğretim yönetim sistemi olarak EBA kullanılmıştır.

Eğitim yöneticileri uzaktan eğitimde yönetsel rolleri ise geleneksel eğitimde var olan rollerinden çok farklı değildir. Geleneksel eğitimde uygulanan zaman yönetimi, ders yönetimi ve kurumsal yönetim, uzaktan eğitimde de uygulanmaktadır. Ders planlaması yapma, ders içi etkinliklerin süresini ayarlama, değerlendirmeye zaman ayırma, öğrencilere kuralları hatırlatma ve kurumsal misyon ve ilkelere bağlı kalma gibi rolleri öğretmenlerin geleneksel eğitim sisteminde de yerine getirdiği bir gerçektir. Değerlendirme rolleri de bu şekilde benzerlikler taşımaktadır. Ders içeriğine uygun değerlendirme kriterleri belirleme ve alternatif ölçme teknikleri uygulama gibi roller, değerlendirici rolleri olarak görülebilir.

Eğitim yöneticilerinin öğretim tasarlayıcı roller ise dersin hedef ve kazanımlarına uygun öğretim yöntemleri geliştirme, teknolojik imkânlarla göre ders tasarımları yapma ve diyalog, tartışma gibi uzaklığın etkisini azaltan faaliyetler kullanma olarak görülebilir. Bunlara ek olarak derslerin kazanımlarına uygun materyalleri kullanma ve basit ders materyallerini öğrencilerinin bireysel farklılıklarına göre hazırlayabilme gibi roller de öğretim tasarlayıcı roller kapsamına girmektedir.

Eğitim yöneticilerinin uzaktan eğitimdeki rollerinden bir diğeri, kolaylaştırıcı rollerdir. Öğrenmeyi kolaylaştırma ve tartışmayı kolaylaştırma gibi alt kavramlara sahip olan bu roller; öğrencilere günlük hayattan örnekler verme, farklı öğrenme biçimlerine yer verme, öğrencilerin paylaşımında bulunmasını teşvik etme, demokratik bir tartışma ortamı yaratma ve tartışmayı konuya göre yönlendirme gibi rollerdir.

Covid-19 salgını sonrası yaşanan gelişmeler sonucu önemi artan uzaktan eğitimin uygulayıcıları olan öğretmenler, aynı zamanda sistemi tasarlayan kişiler olmak zorunda kalmışlardır. Bunun yanında öğretmenlerin azımsanmayacak kısmı daha önceden uzaktan eğitim araçlarını kullanmamışlardır (Çetinkaya Aydın, 2020). Eğitim yöneticilerin ve öğretmenlerin uzaktan eğitim verme ve bu konuda materyal geliştirmeye yönelik bilgi ve becerilerinin yeterli olmaması, uzaktan eğitim sürecinin verimli olmasını engelleyen bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum salgın zamanında yapılan acil uzaktan eğitimin kalitesini büyük ölçüde etkilemiştir (Durak vd., 2020). Öte yandan acil uzaktan eğitimde teknolojik araç-gereçlerin kullanımının zorunlu olması ve internete bağımlı olmak da bu konularda olumsuz deneyimleri olan öğretmenlerden yeterli verimin alınamamasına yol açmıştır (Metin vd. 2021).

Covid-19 salgını sonrası acil uzaktan eğitimle birlikte teknoloji kullanımının yoğunlaştığı bir sistemin kullanılması, öğretmenlerin teknolojik yeterlikleri yanında okul müdürlerinin teknolojik liderlik davranışlarının da önemini ortaya çıkarmıştır.

Düzgün (2022), salgın döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitimde okul yöneticilerinin teknolojik liderliklerinin oldukça önemli olduğunu belirtmiştir. Çalışmada okul müdürlerinin teknolojik liderliklerinin genel olarak yüksek olmasına rağmen uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerinin olumsuz yönde olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Turan (2020), salgınla birlikte uzaktan eğitime geçişin okul müdürlerine alışık olmadıkları bir alanda sorumluluklar yüklediğini ve bu sorumlulukların başında ise öğretmenlerle olduğu kadar öğrenci ve velilerle de teknolojiyi temel alan bir etkileşim ortamı oluşturmanın geldiğini belirtmektedir.

Nawavi ve diğerleri (2022), okul müdürlerinin teknolojik liderlik davranışlarının düzeyini ve bu davranışların okullarda teknolojinin öğretime entegre edilmesi düzeylerini incelemeyi amaçladıkları çalışmada okul müdürlerinin teknolojik liderlik davranışlarının okullarda teknolojiyi eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanma ve öğretmenlere yol gösterme açısından önemli olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Mendoza ve Catiis (2022), Covid-19 salgını sırasında okul müdürlerinin teknolojik liderliklerinin önemli olduğunu fakat öğretmenlerin okul müdürlerinin teknolojik liderliklerinden etkilenmediğini belirtmişlerdir. Hero (2020), öğretmenlerin teknolojik yeterlilikleri üzerinde okul müdürlerinin teknolojik liderlik davranışlarının etkisini incelediği çalışmasında yine aynı şekilde öğretmenlerin teknolojik yeterliklerinin okul müdürlerinin teknolojik liderlik davranışlarıyla ilişkisinin olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Şenel (2022), öğretmenlerin salgın döneminde uzaktan eğitim kullanımı ile okul müdürlerinin teknolojik liderlikleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapmış oldukları çalışmada, öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile okul müdürlerinin teknolojik liderlik davranışları arasında pozitif yönde fakat zayıf bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir.

Uzaktan Eğitim Sürecinde Karşılaşılan Bazı Yönetsel Sorunlar

Covid-19 Pandemi döneminde uygulanan uzaktan eğitimde yaşanan yönetsel sorunlar ve çözüm önerileri ana başlıklar halinde aşağıda verilmiştir.

• **Teknoloji Altyapısı ve Ekipman Sorunları:**

Eğitim kurumlarının teknolojik altyapılarının yetersiz olması veya öğrenci ve öğretmenlerin uygun cihazlara erişimde sorun yaşaması. İnternet bağlantısı sorunları, bu da derslere katılımı ve materyallere erişimi olumsuz etkileyebilir. Teknoloji altyapısı ve ekipman sorunları, uzaktan eğitim süreçlerinde karşılaşılan önemli zorluklardan biridir. Bu sorunlar, öğretmenlerin ve öğrencilerin etkili bir şekilde çevrimiçi eğitim süreçlerine katılımını engelleyebilir. Öğrenciler arasında uygun cihazlara sahip olmayanlar veya güçlü internet bağlantısına erişimde zorlananlarda eğitim sürecinin etkiler.

Öğrencilerin veya öğretmenlerin teknik sorunlar yaşaması ve teknolojiyi etkili bir şekilde kullanma konusundaki beceri eksiklikleri de uzaktan eğitimi aksatan teknolojik altyapı sorunlarından biridir. Farklı öğrenci ve öğretmenlerin farklı platformları veya uygulamaları kullanmalarından kaynaklanan yazılım, program ve uygulamalardaki uyumsuzluk sorunları uzaktan eğitimde yaşanan sorunlardandır. Uzaktan eğitimde öğrenci ve ebeveynler verilerinin güvenliği ve gizliliği konusundaki endişelerinde bulunmaktadır. Bu sorun eğitim kurumlarının güvenlik protokollerinin yetersiz olmasında kaynaklandığı da düşünülmektedir

Uzaktan eğitimde yaşanan bir diğer sorunda Öğrencilerin, teknik sorunlar veya çevrimiçi platformlarla ilgili problemler nedeniyle etkileşimde yaşanan zorluklar ve öğrencilerin, çevrimiçi platformlarda nasıl etkileşimde bulunacaklarını bilmemelerinden kaynaklanmaktadır. Bu sorunlara ilişkin olarak okul yönetimi, öğretmen, veli ve öğrenci işbirliğini kullanarak kullanılan teknolojik araçlara ilişkin teknik ve kullanım bilgileri öğrencilere öğretilmesi sağlanmalıdır. Bu sorunlarda bilgi teknolojileriyle uyumlu, bilgi ve deneyim sahibi öğretmenleri görevlendirilmesi okul yönetimi tarafından sağlanması gerekmektedir.

Uzaktan eğitime yaşanan teknolojik altyapı ve ekipman sorunlarına yönelik olarak; Eğitim kurumlarında kullanılan çevrimiçi cihazların bakım ve onarımların yapılması, varsa güvenlik açıklarının giderilmesi ve kullanılacak program ve uygulamalara uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir. Eğitim kurumları, birlikte çalışabilirlik ve uyumluluk sağlamak için standart çevrimiçi platformları ve yazılımları kullanılması, kullanılan yazılımları güncel olması önemlidir.

Bu sorunla ilgili olarak eğitim kurumları maddi ve teknik olarak hem devlet hemde okul aile birlikleri tarafında desteklenmesi gerekli olduğu da belirlenmiştir. Ayrıca öğretmenlerin kullandıkları cihaz ve programlar hakkında eğitim ve seminerler verilmesi de gerekmektedir. Bu soruna yönelik olarak okul öğretmenlerinden bilgisayar teknolojileri hakkında bilgi ve deneyim becerilerine sahip bir ekip kurularak diğer öğretmen ve öğrencilere destek verilmesi sağlanmalıdır.

Eğitimciler, öğrencilerle iletişim kurmak için sadece çevrimiçi değil, aynı zamanda e-posta, telefon veya diğer alternatif iletişim kanallarını kullanabilir. Teknoloji altyapısı ve ekipman

sorunları, etkili bir uzaktan eğitim süreci için aşılması gereken engellerdir. İyi planlama, etkili kaynak yönetimi ve sürekli destekle bu sorunlar minimize edilebilir.

- **Eğitim Materyallerinin Yönetimi Sorunları:**

Uzaktan eğitimde kullanılacak etkili dijital materyallerin eksikliği kaynaklı nedenler okul yöneticilerinin üstesinden gelmesi gereken bir sorundur. Materyallerin güncellenmesi, paylaşılması ve öğrencilere ulaştırılmasında yaşanan problemler okul yöneticilerinin tekbaşlarında üstesinde gelmesi imkansız sorunlardır. Eğitim materyallerinin yönetimi, öğrencilere etkili bir şekilde öğrenme ve öğretme deneyimi sağlamak için önemlidir. Uzaktan eğitimde bu yönetim süreci daha da kritik hale gelir. İşte eğitim materyallerinin yönetimi sırasında karşılaşılabilecek sorunlar ve çözüm önerilerine ilişkin olarak bazı çözüm önerileri sunulabilir. Uzaktan eğitim Dijital platformlarda kullanılacak etkili eğitim materyallerinin eksikliği, içerik oluşturma sürecinin zaman alıcı, zorlu olması ve eğitim materyallerinin hızla değişen bilgi ortamına ayak uyduramamasından kaynaklanmaktadır. Güncellenmiş bilgilere ve öğrenme kaynaklarına erişimde yaşanan zorluklar ve öğrencilerin farklı öğrenme stillerine ve ihtiyaçlarına uygun materyallerin eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Eğitimcilerin ve öğrencilerin materyalleri organize etme ve bulma konusunda yaşadığı zorluklar bu süreçte daha fazla hissedilmiştir. Uzaktan eğitimden yaşanan bir diğer zorlukta değerlendirmelerin çeşitliliği ve adil bir şekilde uygulanması konusunda zorluklardır.

Uzaktan eğitimde yaşanan Eğitim materyallerinin yönetimi sorununa ilişkin olarak okul yöneticileri ve öğretmen işbirliğini hazırlanacak olan materyal oluşturma çalışmalarıyla farklı öğrenme stillerini destekleyen materyal oluşturma, metin, video, ses ve interaktif simülasyon türünde günlük yaşamla ilgili materyal geliştirilebilir. Bu materyaller öğrencilerini derse katılımını teşvik ederek daha iyi anlama ve öğrenmesine yardımcı olabilir. Hazırlanan bu materyaller düzenli olarak gözden geçirilerek güncelleştirilmesi gerekmektedir. Hazırlanan bu materyallerin öğrenciye ulaşımında dijital platformlar ve paylaşım uygulamaları kullanılabilir. Farklı değerlendirme yöntemlerini içeren materyaller oluşturularak (quizler, proje görevleri, forum katılımı, öz değerlendirme vb.) yapılabilir. Yapılan bu değerlendirmeler uzaktan eğitim şartları göz önüne alınarak adil ve şeffaf kriterler belirlenmelidir. Eğitim materyallerinin etkili bir şekilde yönetilmesi, öğrenci başarısı ve öğrenme deneyimi açısından kritiktir. Eğitimcilerin, yöneticilerin ve içerik oluşturucuların sürekli olarak bu materyalleri iyileştirmek ve güncellemek için çaba harcamaları önemlidir.

- **Uzaktan Eğitimde Etkileşim Sorunları:**

Uzaktan eğitimde, öğretmenlerin öğrencilerle etkileşimi sınıf ortamına göre daha zor olabilir. Bu, öğrenci motivasyonunu etkileyebilir. Öğrenciler arasındaki sosyal etkileşimin azalması, öğrenme deneyimini olumsuz etkileyebilir. Öğretmen ve öğrenci etkileşimi, eğitimdeki temel unsurlardan biridir ve bu etkileşim, öğrencilerin öğrenme deneyimlerini büyük ölçüde

etkiler. Uzaktan eğitimde, bu etkileşimi sürdürmek ve güçlendirmek daha da önemli hale gelir. Ancak, bu süreçte karşılaşılabilecek olan Öğrencilerin öğretmenleriyle ve sınıf arkadaşlarıyla fiziksel olarak etkileşimde bulunamamaları nedeniyle ortaya çıkan sanal uzaklık hissidir. Öğrencilerin, öğretmenlerini tanımakta ve onlarla etkileşimde bulunmaktan çekinmeleri yaşanabilir. Bu sorunlara ilişkin olarak dijital platformlarda ders aralarında veya özel bir zaman ayrılarak öğrenci-öğretmen veya öğrenci-öğrenci arasında iletişim-kaynaşma saatleri oluşturularak hem pandemi döneminde bu iletişim kanalları kullanılabilir.

Uzaktan eğitimde öğrenci katılımını sağlamak ve motivasyonlarını yüksek tutmak yöneticiler için önemli bir sorundur. Öğrenciler arasında eşitsiz katılım ve motivasyon düzeyleriyle başa çıkmak zor olabilir. Uzaktan eğitimde öğrenci katılımı ve motivasyonu sağlamak, başarılı bir öğrenme deneyimi için önemlidir. Uzaktan eğitim esnasında öğrencilerin motivasyonlarının düşük olması ve bu nedenle derse katılımın azalması okul yönetiminin yaşadığını sorunlardandır. Okul yönetimi ve öğretmenler öğrencilerin derse katılmama nedenleri belirlemek için velilerle sanal veya telefon aracılığıyla toplantılar düzenlemesi ve öğrencinin motivasyonunu etkileyen faktörlerin belirlenmesi gerekmektedir. Öğrencinin gereksinimi olan dijital cihazlara sahip olup olmadığı belirlemekte okul yönetimi tarafında takip edilerek, dijital cihazlara sahip olmayan öğrenciler için Milli Eğitim müdürlüğü yetkilileriyle görüşülerek sorunun giderilmesi sağlanabilir. Büyük sınıflarda bireyselleştirilmiş öğrenci-öğretmen etkileşimini sürdürmenin zorluğu öğretmenlerin dile getirdiğini bir diğer zorluktur. Öğretmenlerin öğrencilerden geri bildirim alamaması ve özel ihtiyaçlara odaklanmanın yaşanan zorluklarda bulunmaktadır. Öğretmenlerin bu soruna ilişkin olarak öğrencileri gruplara ayırarak farklı saatlerde eğitim vermeleri sağlanabilir.

Evde çalışan öğrencilerin, dikkat dağınıklığı ve motivasyon eksikliği faktörleri başa çıkma için Düzenli olarak canlı dersler düzenleyerek öğrencilerle etkileşimi artırılması öğrencilere sorular sorarak veya interaktif öğrenme materyalleri kullanarak katılımlarını teşvik edilebilir. Öğrencilere ilgi çekici ve günlük yaşamlarıyla bağlantılı konular seçilerek Hedef belirleme, ödüllendirme ve başarıları vurgulama gibi motivasyonu artırmaya yönelik stratejiler kullanılması ve online platformlarda etkileşimli özellikleri kullanarak öğrencilerin aktif katılımını sağlanabilir.

İnternet öğrenme amaçlı olduğu kadar aynı zamanda pek çok dikkat dağıtıcı unsuru da beraberinde getirir. Bloglardan, videolardan ve sosyal medya platformlarından gelen sürekli bildirimler öğrencilerin dikkatini derslerden ve ödevlerden uzaklaştırabilir. Ve bu bildirimler dikkatlerini dağıttığında, bu platformlarda akılsızca gezinmeye başlamaları çok kolaydır. Çevrimiçi derslerde üretken olmak için dikkatinizi dağıtabilecek ve hedeflerinize ulaşmanızı engelleyebilecek şeyleri tanımlamanız gerekir. İnternet ve sosyal medya dikkatinizi dağıtıyorsa, bunu durdurmak için uzaktan eğitim sırasında sosyal medya engelleyicileri veya bildirimlerinizi tamamen kapattırılarak ders verimliliği artırır. Öğrencilerin dersler sırasında daha fazla dikkat etmelerine yardımcı olmak için öğretmenler; Dersleri öğrenciler için ilgi çekici hale

getirmek için dinamik öğrenme tasarımını kullanılması, 'Öğretmen konuş, öğrenci dinle' öğrenme modelinin aksine, öğrencilerinizi bir şeyler inşa etmeye, anketlere katılmaya ve tartışmalar yapmaya teşvik etmek onların çalışmalarına daha fazla konsantre olmalarına yardımcı olabilir. Öğrencilerin sözlü olarak yanıt vermesini gerektiren testler ve kısa sınavlar düzenleyin. Öğrenciler ders sırasında fiziksel ve zihinsel olarak etkileşime girdiklerinde, sosyal medya ve/veya bloglara bakma eğilimleri azalır.

Yöneticiler okulunda bir öğrenci destek sisteminin kurularak, çevrimiçi sayesinde öğrencilere rehberlik eden danışmanlar ve akademik personel bulundurulması sağlanması gerekir. Okulda öğrenciler için bir ağ oluşturularak. Öğrencilerin sohbetler ve forumlar aracılığıyla akranlarıyla etkileşime girmesine olanak sağlanabilir. Bu ağ sayesinde öğrenciler öğretmenler ve sınıf arkadaşlarıyla etkileşim kurarak derse devamlılık ve kendini ifade etme becerisi sağlanabilir. Öğrencilerin organize olma ve kollektif çalışma becerileri gelişir. Öğretmenler tarafından belirlenen bir konu hakkında tartışma ve münazara etme imkanı sağlanabilir.

- **Uzaktan Eğitimde Aile ve Ev Ortamının Yönetimi:**

Öğrencilerin evde çalışma ortamlarının eşit olmaması ve ailelerin bu süreci destekleme konusundaki farklılıkları yöneticiler için bir zorluklar oluşturmaktadır. Uzaktan eğitim sürecinde, öğrencilerin aileleri ve ev ortamları, öğrenme deneyimlerini büyük ölçüde etkileyebilir. Aile ve ev ortamının yönetimi, öğrencilerin başarıları ve motivasyonu üzerinde önemli bir rol oynar. Ancak, bu süreçte karşılaşılabilecek bazı sorunlar, erişim sorunları, çalışma ortamı, aşırı aile ilgisi veya eksikliği, sosyal izolasyon ve ebeveynler arasındaki sorunlar olabilir.

Öğrencilerin uzaktan eğitimi erişim imkanlarını sahip olmaması, teknolojik cihazların sayı ve nitelik olarak yetersizliği, ev ve çalışma ortamının ders girmeye uygun olması gibi nedenlerin öğrencileri derse girme motivasyonunu etkiler. Bu sorun çözümünde yine okul-aile işbirliği veya milli eğitim müdürlüğünce Öğrencilere ve ailelere uygun teknoloji ve internet erişimi sağlama konusunda destek programlarına başvurusu sağlanmalıdır. Öğrencilere düzenli bir çalışma alanı oluşturma konusunda aile ile işbirliği yapılması, evde çalışma ortamını iyileştirmek için öğrencilere materyaller sağlanması gerekir. Ailelerle düzenli iletişim kurun ve eğitim sürecinde işbirliği yapma konusunda teşvik edilmesi gerekir. Okul yönetimi, öğrencilere ve ailelere, duygusal sağlık ve zorluklarla başa çıkma konusunda rehber öğretmenler tarafında eğitim, duygusal destek hizmetlerine yönlendirme yapılabilir. Aile ve ev ortamının yönetimi, uzaktan eğitim sürecinde başarıyı etkileyen önemli bir faktördür. Eğitimciler, bu zorlukların üstesinden gelmek ve öğrencilere destek olmak için ailelerle işbirliği yapmalı ve çeşitli kaynaklar sağlamalıdır.

- **Uzaktan Eğitimde İlişkin Eğitim Politikalarının Uyarlanması:**

Mevcut eğitim politikalarının uzaktan eğitime uygun olmaması ve bu politikaların hızlı bir şekilde uyarlanmasında yaşanan zorluklar bulunmaktadır. Eğitim politikalarının uyarlanması, özellikle uzaktan eğitim gibi yeni ve değişen koşullara hızlı bir şekilde adapte olma ihtiyacını karşılamak için önemli bir süreçtir. Uzaktan eğitim, geleneksel eğitim modellerinden farklı gereksinimlere sahip olduğu için eğitim politikalarının bu yeni dinamiklere uyum sağlaması önemlidir. Uzaktan eğitim ilişkin bir müfredatın hazırlanması gerekmektedir. Küresel bir köy haline gelen dünyamız her an yeni bir pandemi yaşayabilir. Hazırlıksız yaşanan Covid 19 Pandemisinde elde edilen deneyimlerimiz göz önüne alınarak yeni planlamalar hazır hale getirilmesi gerekmektedir.

SONUÇ

Uzaktan eğitim, öğrencilere eğitimsel isteklerini ve kariyer hedeflerini takip etmeleri için çok sayıda fırsat sunar. Ancak bu öğrenme modundaki başarı, zorlukların üstesinden gelmek için proaktif bir yaklaşım gerektirir. Yöneticiler ve eğitimciler, teknoloji sorunlarını ele alarak, zaman yönetimini ve öz disiplini teşvik ederek, topluluk duygusunu teşvik ederek, öz motivasyonu teşvik ederek, iletişimi geliştirerek ve sağlam değerlendirme stratejileri kullanarak, uzaktan eğitimde başarıya ulaşmak için birlikte çalışabilirler. Okul yönetimi ve öğretmenlerin sunduğu hizmet uzaktan eğitim sisteminin temel ilkeleriyle uyumlu olmaması, ödevlere ilişkin geri bildirimlerin anında olmaması ve bireysel destek hizmetlerinin yetersiz olması ve son olarak geleneksel eğitim sisteminin uzaktan eğitime göre üstün bir konumda olması bilgi ve becerilerin kazanılması, yüz yüze öğretimin uzaktan eğitim yöntemine göre etkinliği ve ayrıca eğitim programlarının sistematik organizasyonu ve uygulanması açısından. Okul yönetimi ve öğretmenler tarafından sağlanan eğitim hizmetlerinin niteliği, uzaktan eğitimin temel ilkelerine uyması gerekmektedir.

Eğitim kurumunda uzaktan eğitimin yoğunlaştırılması ve öğrencilerin belirli bir programa katıldıklarında uygun eğitim altyapısına sahip olmalarının sağlanması, uzaktan eğitimi daha etkili hale getirecektir. Bunun yanı sıra sistemi daha esnek hale getirmeye çalışmak ve uzaktan eğitim programını desteklemek için farklı bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanmakta fayda vardır. Uzaktan öğrenenlere coğrafi olarak erişim sağlansa da, en azından normal programın/öğrencilerin erişebildiği tüm olası olanakları onlara sağlayarak onları daha yakın tutacak durum uygun olmalıdır. Yani uygun danışmanlığın, eğitimlerin, sürekli değerlendirmenin, kütüphane hizmetinin ve benzerlerinin zamanında sağlanması gerekir. Modüller uygun zamanda hazırlanmalı ve dağıtılmalıdır. Programın iyi organize edilmiş bir şekilde ciddi bir şekilde yürütülebilmesi için öğrencilerin uygun şekilde değerlendirilmesi ve öğrenci performansının derecelendirilmesi sürecinin ciddiye alınması gerekir.

Genel olarak, doğru politika, bilinçlendirme, iyi organizasyon ve insan gücünden iyi düşünülmüş faydalanma, uzaktan eğitim programını etkili ve verimli kılacaktır. Eğitim merkezlerinin sayısının artması, yeterli zamanın ayrılması, sunulan tanıtım hizmetinin

geliştirilmesi ve iyi organize edilmiş öğrenme modüllerinin tümü, herhangi bir uzaktan eğitim programının başlatılması için gerekli ön koşullardır.

Metodolojinin öğretmen ağırlıklı resmi ders anlatımından öğrenci merkezli yaklaşıma dönüşümü olmalıdır. Öğretmenlerin program ayrıntıları konusunda bilinçlendirilmesi çok önemlidir ve bu nedenle metodolojinin temel ilkelerine acilen ihtiyaç duyulmaktadır. Sık ve sürekli değerlendirme, öğretmenlerin iş yükü açısından aşırı yükünün sınırlandırılması ve ödevlere ilişkin geri bildirim, programın daha etkili olmasını sağlayacaktır.

En önemli stratejilerin eğitimi sunma şeklimizi planlamak, uygulamak, izlemek ve güncellemek olduğu belirtiliyor. Her şeyden önce öğrencilerden neye ihtiyaç duydukları, neyi tercih ettikleri, karşılaştıkları sorunlar ve onlar için ne yapılmasını istedikleri konusunda sürekli veri toplamak önemlidir. Uzaktan eğitimin etkinliğini artırmak için çeşitli iletişim ortamlarını kullanmak gereklidir. Öğrencileri kendi başlarına ödev yapmaya zorlayacak prosedürlerin geliştirilmesi, öğrencilerin akademik performansını artıracak ve uzaktan eğitimin kalitesini güvence altına alacaktır. Uzaktan eğitim sisteminin kalitesini korumak için öğrenme modüllerinin standardizasyonuna öncelik verilmelidir. Buna ek olarak, uygun niteliklere sahip ve eğitimli öğretmenlerin atanması, açık ve uzaktan eğitim sisteminin standardını yükseltebilir.

Uzaktan eğitime geçiş, dijital teknolojileri kullanarak kendi kendine çalışmanın ve öğretmenin eğitim sürecindeki rolünde önemli hale getirmiştir. Aynı zamanda dijital eğitim ortamı ve diğer eğitim kaynakları, eğitim sürecinin yüksek verimliliğini sağlayan bağımsız öğretim araçları olarak sunulmaktadır. Kullanılan uzaktan teknolojiler, yöntemler ve materyaller, öğrencilerin çalışmalarının organizasyonu ile yakından ilgilidir ve eğitimin hedeflerine ve sonuçlarına ulaşılmasını aktif olarak etkiler. Uzaktan eğitime en açık olanı, öğretmenin öğrencilerle ve öğrencilerin kendi aralarındaki kişilerarası ve grup ilişkilerini belirleyen sosyo-psikolojik iletişim düzeyi olarak adlandırılabilir.

Uzaktan öğrenmeyi düzenlerken aşağıdaki gibi araştırma konularına dikkat etmek gerekir: kaliteli uzaktan öğrenmeyi sağlamak için çeşitli teknolojilerin uygulanması; öğrenci motivasyonunu artıran en yeni öğretim yöntemlerinin oluşturulması; Öğretmenler ve öğrenciler arasında etkili iletişimin sağlanması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

Arslan, K., & Yetgin, G. (2020). Çevrimiçi Değerlendirme Sistemlerinin Eğitimde Kullanımı: Bir İçerik Analizi. *Turkish Studies- Educational Sciences*, 15(2), 651-671. doi:10.29228/TurkishStudies.39646

Atatürk Üniversitesi (2020). *Uzaktan Öğreticinin Rollerini*. Erişim adresi <https://ogem.atauni.edu.tr/2020/05/07/uzaktan-ogreticinin-rolleri/>

Bailey, J. P., & Schurz, J. (2020). *COVID-19 Is Creating a School Personnel Crisis*. American Enterprise Institute. Erişim adresi <https://www.aei.org/wp-content/uploads/2020/05/COVID-19-Is-Creating-a-School-Personnel-Crisis.pdf>

- Balcı, A. (2016). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*, Ankara: PegemA.
- Çetinkaya Aydın, G. (2020). *COVID-19 Salgını Sürecinde Öğretmenler*. Tedmem. Erişim adresi <https://tedmem.org/covid-19/covid-19-salgini-surecinde-ogretmenler>
- Demiray, U. (1999). *Kuruluşunun 5. Yılında Açıköğretim Lisesi ile İlgili Çalışmalar Kaynakçası 1992-1997* (1. b.). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Duman, S. N. (2020). Salgın Döneminde Gerçekleştirilen Uzaktan Eğitim Sürecinin Değerlendirilmesi. *Millî Eğitim*, 49(Özel Sayı), 95-112.
- Durak, G., Çankaya, S., & İzmirli, S. (2020). COVID-19 Pandemi Döneminde Türkiye'deki Üniversitelerin Uzaktan Eğitim Sistemlerinin İncelenmesi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 14(1), 787-809. doi:10.17522/balikesirnef.743080
- Düzgün, S. (2022). Okul Yöneticilerinin Teknolojik Liderlik Öz Yeterlikleri ile Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşlerinin İlişkisi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42(2), 1243-1274.
- Ergün, E. (2018), Öğretmenlerin Gözünden Denetim: Sorunlar ve Beklentiler. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*. Pp.1885- 1899.
- Firharmawan, H. (2022). A Survey on Teachers' Perception of Online Learning in the Covid-19 Pandemic. *E-Jou (English Education and Literature Journal)*, 2(2), 115-128.
- Holmberg, B. (1995). *Theory and Practice of Distance Education* (2. b.). London / New York: Routledge.
- Koşar, E., Yüksel, S., Özkılıç, R., Avcı, U., Alyaz, Y., & Çiğdem, H. (2003). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme* (2. b.). Ankara: PegemA Yayınları.
- Meirovitz, T., Russak, S., & Zur, A. (2022). English as a foreign language teachers' perceptions regarding their pedagogical-technological knowledge and its implementation in distance learning during COVID-19. *Heliyon*,(8), 1-7.
- Mendoza, T., ve Catiis, E. (2022). Administrators' technology leadership: Its influence on teachers' technology proficiency. *International Research Journal of Science, Technology, Education, and Management*, 2(3), 67-75.
- Metin, M., Gürbey, S., & Çevik, A. (2021). Covid-19 Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitime Yönelik Öğretmen Görüşleri. *Maarif Mektepleri Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 66-89.
- Nawavi, W., Nor, M. Y., & Alias, B. S. (2022). Principal's Leadership and Technology Leadership Practices and Its Relationship with Integration of Technology in Teachers' Teaching at School: Evidence Through PLS-SEM and IPMA Analysis. *Res Militaris Social Science Journal*, 12(4), 1-15.
- Rıza, E. T. (1997). *Eğitim Teknolojisi Uygulamaları (1)* (4. b.). İzmir: Anadolu Matbaası.
- Şenel, S. (2022). *Öğretmenlerin pandemi sürecinde uzaktan eğitim ortamlarını kullanımı ile okul müdürlerinin teknolojik liderlik davranışları arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.

Şişman, M. (2001). *Őęretmenlięe Giriş*. Ankara: PegemA Yayıncılık.

Taşpınar, M. (2014). Mesleki Eğitimde Uzaktan Eğitim ve Toplumsal Alęı. *Eğitim ve Őęretim Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 1-7.

Toprakçı, E., ve Ersoy, M. (2008). Uzaktan Őęretimde Őęretmen Rollerini. *II. Uluslararası Bilgisayar ve Őęretim Teknolojileri Sempozyumu*. İzmir.

Uluğ, F., ve Kaya, Z. (1999). *Uzaktan Eğitim Yaklaşımıyla İlkŐretim* (1. b.). Ankara: Uzaktan Eğitim Vakfı.

Uşun, S. (2006). *Uzaktan Eğitim*. Ankara: Nobel Yayıncılık.